

SLOVENSKÁ
FILHARMÓNIA

POPULÁRNY
CYKLUS

— C —

12. 02. 2026 | štvrtok | C4
Koncertná sieň SF | 19.00

77. KONCERTNÁ SEZÓNA

SLOVENSKÁ FILHARMÓNIA
KASPAR ZEHNDER *dirigent*

Felix Mendelssohn Bartholdy (1809 – 1847)
***Rozprávka o krásnej Meluzíne,
predohra, op. 32*** 13'

Anatolij Liadov (1855 – 1914)
Začarované jazero, symfonická báseň, op. 62 7'

Johan Halvorsen (1864 – 1935)
Obrázky z nórskeho rozprávok, op. 37 13'
Peik, princezná a veľký trol
Princezná jazdiaca na medveďovi
Vstup trolov do modrej hory
Tanec malých trolov

Richard Wagner (1813 – 1883)
Bludný Holanďan, predohra k opere 11'

Jean Sibelius (1865 – 1957)
En saga, symfonická báseň, op. 9 20'

Engelbert Humperdinck (1854 – 1921)
Kráľove deti, predohra k opere 8'

Bájne bytosti, princovia, princezné, trolovia, ježibaby a ich príbehy o väčšinou nešťastnej láske, zrade, čaroch a či len o obyčajnej ľudskej nepravosti všade na svete zrkadlia túžbu po šťastí, stabilite a živí nádej, že zajtra bude snáď lepšie. Skladatelia na prelome 19. a 20. storočia sa čoraz častejšie utiekali k svetu rozprávok a legiend, k ľudovým príbehom plným nadprirodzených bytostí. Rozprávka však pre nich nebola únikom z reality, ale spôsobom, ako na ňu reflektovať otvorenejšie a pravdivejšie, prostredníctvom symbolov presahujúcich konkrétny dej.

Za oknami či v komíne kvíli meluzína a staré povery radia pridať jej za hrst' múky, aby mala čím nakŕmiť svoje najmenšie deti. V tejto podobe presiakla do našich končín stredoveká legenda o Meluzíne, napoly žene a napoly hadovi, ktorá má korene v oblastiach dnešného Francúzska a Beneluxu a siaha až do čias križiackych výprav. V 14. storočí ju na objednávku zaznamenal Jean z Arrasu, pravdepodobne ako politickú alegóriu dokazujúcu nadprirodzený pôvod a právo významných rodov Luxemburgovcov, Anjouovcov a Lusignanovcov na popredné postavenie vo vtedajšom kresťanskom svete. Meluzíne, zakliatej matkou-vílu, sa každú sobotu nohy premenia na hadí chvost. Kliatbu môže zlomiť len muž, ktorý si ju vezme za ženu, ale nesmie ju v tejto podobe vidieť. Meluzínin manžel Raymondin napokon neodolá a manželku potajomky sleduje. Zhrozený z monštruóznej podoby jej prekliatie vykričí a Meluzína sa s nárekom premení na hada a odletí z hradu preč. Podľa legendy sa ešte zjavila, aby sa postarala o najmladšie deti a tiež zakaždým tri dni pred smrťou potomkov rodu. Pretože sa však vždy zjavila s kvílením a nárekom, jej meno sa stalo synonymom pre silný vietor skučiaci v škárah domov či skál.

Felix Mendelssohn Bartholdy príbeh pod názvom **Rozprávka o krásnej Meluzíne, op. 32** pretavil do koncertnej predohry, ktorú skomponoval v roku 1834 ako dar pre svoju sestru Fanny. Mendelssohn popieral programovosť a priame odkazy na dej v hudbe, no kritici, vrátane Roberta Schumanna, verili, že ich v diele rozpoznali. Keď sa ho opýtali, o čom táto skladba je, Mendelssohn sucho odpovedal: „*Hm... o nevhodnom manželstve*“.

Koľký kontrast tvorí k dramatickej legende nehybné **Začarované jazero, op. 62** od **Anatolija Liadova**, skladateľa, ktorý by dnes mohol byť známy aj ako „ten, čo nenapísal balet pre Ďagileva“ a vytvoril priestor pre raketový vzostup Stravinského s jeho *Vtákom Ohnivákom*. Liadov, pochádzajúci z rodiny talentovaných, no zjavne zdržanlivých hudobníkov sa neusiloval o monumentálne výpovede, o to viac sa sústredil na detail, farbu a náladu. *Začarované jazero* bolo najobľúbenejšou skladbou z jeho kompozícií. „*Aké je to malebné,*“ napísal priateľovi, „*aké*

jasné, množstvo hviezd vznášajúcich sa nad tajomstvami hlbín ... len príroda – chladná, zlovestná a fantastická ako rozprávka. Človek musí cítiť zmenu farieb, kontrast svetla a tmy, neustále sa meniaci pokoj a zdanlivú nehybnosť.“ Skladba nerozpráva príbeh v tradičnom zmysle slova. Je to hudobná meditácia, zachytenie okamihu, snaha zastaviť čas. Hudba plynie takmer nehybne, zbavená dramatických kontrastov a okázalých gest, akoby sa vedome vyhýbala ľudským emóciám. Nad hlboko tma- vých tónov sa jemne vlnia akordy, harfa a čelesta dodávajú zvuku nadpozemský lesk a flauty kreslia obrysy chladnej mesačnej krajiny. Liadov tu vytvára víziu prírody, hoci krásnej, no zároveň vzdialenej a priam ľahostajnej, a práve v tejto zdanlivej nehybnosti spočíva jej podmanivá sila.

Studené svetlo rozprávkového sveta severu prináša suite **Obrázky z nórskeho rozprávok, op. 37**. Po smrti Edvarda Griega sa ústrednou postavou hudobnej tvorby v Nórsku stal **Johan Halvorsen**. V tomto období napísal hudbu k viac ako tridsiatim divadelným hrám a neskôr z nej zostavil koncertné suity. Aj scény z nórskeho rozprávok vznikli pôvodne ako scénická hudba k detskej hre, no v koncertnej podobe sa premenili na pestrú suitu plnú fantázie a dramatických kontrastov. Z príbehu o kráľovi Valemonovi vychádza časť *Princezná jazdiaca na medveďovi*, burleskná časť *Vstup trolov do modrej hory* priamo nadväzuje na *Tanec malých trolov*. Halvorsen často vnášal do svojej divadelnej hudby exotické prvky a dokonca tvrdil, že arabská a nórska hudba sú si blízke. V *Tanci malých trolov* s prvkami španielskej habanery zas odkazuje na teóriu ďalšieho nórskeho skladateľa Geirra Tveitta, ktorý tvrdil, že medzi španielskou a nórskou ľudovou hudbou existujú priame a starobylé prepojenia. Halvorsenova farebná inštrumentácia a zmysel pre divadelný efekt robia z tohto diela jednu z najživších hudobných podôb nórskej rozprávky.

More ako symbol prekliatia, nepokoja a večného návratu sa naplno vynára v predohre k opere **Bludný Holanďan** od **Richarda Wagnera**. Ústrednou postavou diela je holandský kapitán, ktorý sa počas plavby rúhal Bohu a bol za to odsúdený naveky blúdiť po moriach. Len raz za sedem rokov smie vstúpiť na pevninu, aby hľadal ženu, ktorej vernosť až za hrob by ho mohla vyslobodiť z večného prekliatia. Na nórskom pobreží sa stretáva s kapitánom Dalandom a zasnúbi sa s jeho dcérou Sentou. Tá, hoci už sľúbená Erikovi, je už dlho očarená legendou o Bludnom Holanďanovi a cíti k nemu osudové puto – nie zo strachu, ale zo súcitu a túžby po obeti. Sentino zasnúbenie však Holanďana presvedčí, že ani jej vernosť nebude stála a vráti sa na more. Senta sa vrhne zo skál do mora, čím dokáže svoju vernosť a zlomí jeho prekliatie. Už v prvých taktach hudba vrhá poslucháča do víru rozbúrených vln v neľútostnej

búrke s temným motívom prekliateho Holand'ana. Proti tejto sile stojí lyrický motív Senty, plný súcitu a nádeje. Wagner v predohre po prvý raz sústreďuje celý dramatický oblúk opery do jedného hudobného celku a koncentruje v nej emocionálnu esenciu diela. Niet divu, že sa stala prvým Wagnerovým signifikantným úspechom.

En Saga. Rozprávka. Legenda. Napriek názvu **Jean Sibelius** svoju symfonickú báseň nestavia na žiadnom mimohudobnom programe, no jej sugestívnou atmosférou vytvára pre poslucháča priestor, aby si do nej vložil vlastné obrazy. Sám dielo označoval za výraz stavu mysle: „*V tom čase som prešiel mnohými bolestnými skúsenosťami a v žiadnom inom diele som sa takto neodhalil.*“ Melancholická, vznešená hlavná myšlienka, inšpirovaná fínskym folklórom, sa postupne premieňa, narastá do dramatických vrcholov a opäť sa rozplýva do ticha. Hudba pôsobí ako vnútorná cesta, počas ktorej sa poslucháč pohybuje medzi vzplanutím a rezignáciou. *En Saga* patrí k dielam, v ktorých sa Jean Sibelius po prvý raz jasne prihlásil k vlastnej umeleckej identite a k duchovnému a kultúrnemu dedičstvu Fínska. Hoci pochádzal zo švédsky hovoriacej rodiny, jeho fascinácia eposom Kalevala a fínskou mytológiou ho na konci 19. storočia priviedla k hlbokému záujmu o jazyk, folklór a krajinu, ktoré sa stali trvalým zdrojom jeho ďalšej inšpirácie.

Rozprávkový večer uzatvára **Engelbert Humperdinck** a jeho predohra k opere **Kráľove deti**. Energická, radostná predohra ničím nepredikuje premenu rozprávky na ľudskú tragédiu. Na rozdiel od jeho známej opery *Janko a Marienka* tu nie je hlavnou zápornou postavou čarodejnica, ale samotná spoločnosť so svojou slepotou a krutosťou. Príbeh husiarky a princa, ktorí sú pre svoju čistotu, súcitu a schopnosť vidieť hodnotu v druhých nepochopení a odmietnutí, sa končí tragicky. Našťastie, dnešný koncert nie. Tak rýchlo do postieľok, veď už mesiac svieti!

Zuzana Buchová Holičková

KASPAR ZEHNDER

Narodil sa v predalpском regióne kantónu Bern vo Švajčiarsku. Od roku 2018 je šéfdirigentom Filharmónie Hradec Králové, v rokoch 2012 – 2022 viedol Symfonický orchester Biel Solothurn. V období rokov 2005 – 2008 bol šéfdirigentom PKF – Prague Philharmonia, pričom s orchestrom absolvoval turné po Nemecku, Francúzsku, Španielsku, Poľsku, Belgicku, Taliansku i Švajčiarsku.

Po štúdiu klasických jazykov študoval hru na flaute a dirigoval v Berne, Paríži, Siene a na European Mozart Academy. V rokoch 1999 – 2020 bol umeleckým riaditeľom festivalu Murten Classics Summer Festival a od roku 2004 do 2012 hudobným riaditeľom múzea Zentrum Paul Klee v Berne. Vo svojom rodnom meste Riggisbergu vedie od roku 2015 medzižánrový festival Klangantrish. Pravidelne chodí na komorné turné s Magdalenou Koženou, Simonom Rattlom a ďalšími priateľmi.

Kaspar Zehnder spolupracuje s poprednými orchestrami v celej Európe ako English Chamber Orchestra, Tonhalle Orchester Zürich, Sinfonie Orchester Basel, Berner Symphonie-Orchester, Göttinger Sinfonie-Orchester, Philharmonie Jena, Orchestre de la Suisse Romande, Prague Symphony, NOSPR Katowice, Orchestre National d'Île-de-France, Orchestre National de Marseille, Orchestre National de Cannes, ONPL, Bucharest Radio a ďalšími.

Jeho repertoár zahŕňa nespočetné symfonické a vokálne diela od veľkých oratórií J. S. Bacha až po súčasnú komornú tvorbu. Dirigoval takmer všetky dôležité diela klasického a romantického svetového symfonického repertoáru. Medzinárodné uznanie si získala jeho nahrávka orchestrálnych diel švajčiarskeho neskororomantického skladateľa Josepha Laubera pre Schweizer Fonogramm, ktorú realizoval so Symfonickým orchestrom Biel Solothurn.

V oblasti opery sa v poslednom období úspešne predstavil s produkciami Eugena Onegina (Paríž 2022), Rusalky (Metz 2023, Paríž 2025, Fribourg 2025) a tiež svetovými premiérami oper Fabiana Müllera: Eiger a Heidi (Biel-Solothurn 2021/23).

SLOVENSKÁ FILHARMÓNIA

bola založená v roku 1949. Pri jej umeleckom zrode stáli dve významné osobnosti medzinárodného hudobného života V. Talich (1949 – 1952) a Ľ. Rajter (1949 – 1976). Na umeleckom profilovaní orchestra sa podieľali ďalší šéfdirigenti – T. Frešo, L. Slovák, L. Pešek, V. Verbickij, B. Režucha, A. Ceccato, O. Lenárd, J. Bělohlávek, V. Válek, P. Feranec, E. Villaume a J. Judd. V rokoch 2020 – 2025 bol šéfdirigentom Daniel Raiskin. V sezóne 2025/2026 budú Daniel Raiskin a Ondrej Olos spoločne pôsobiť ako stáli hosťujúci dirigenti.

Slovenská filharmónia realizovala množstvo nahrávok pre rozhlas, tele víziu a hudobné vydavateľstvá OPUS, Supraphon, Panton, Hungaroton, JVC Victor, RCA, Pacific Music, Naxos a Marco Polo. Je pravidelným hosťom významných európskych hudobných pódíí a festivalov. V rámci svojich početných zahraničných zájazdov vystúpila v takmer všetkých európskych krajinách, na Cypre, v Turecku, USA a pravidelne hosťuje na koncertných turné v Japonsku, Južnej Kórei, Ománe a Spojených arabských emirátoch.

V posledných rokoch absolvoval orchester Slovenská filharmónia turné okrem Japonska, Južnej Kórei aj v švajčiarskom Murtene, vystúpil na prestížnych pódíách ako Liederhalle Stuttgart či Kolínska filharmónia a koncertoval v Záhrebe, Maribore i na Festivale Krumlov s Maximom Vengerovom. V sezóne 2025/2026 orchester realizuje so stálym hosťujúcim dirigentom D. Raiskinom pokračovanie nahrávok symfónií F. Schmidta. Orchester prijal pozvanie na koncerty v rámci cyklu Festspielhaus v Salzburgu, na Lednicko-Valtický festival, predstaví sa aj na domácich festivaloch Allegretto Žilina a Košická hudobná jar. V rámci zahraničných turné v sezóne 2025/2026 vycestuje Slovenská filharmónia do Španielska a Japonska, kde po jej boku vystúpia sólisti ako basbarytonista M. Mimica, huslistka A. Conunova či klaviristi N. Rodiles, A. Gorlatch a O. Scheps.

Slovenská filharmónia, Medená 3, 816 01 Bratislava, SR

Pokladnica Slovenskej filharmónie

Reduta, Nám. Eugena Suchoňa 1, Bratislava
otvorená v pracovných dňoch po – pia 12.00 – 18.00
a hodinu pred koncertom v mieste jeho konania
Zmena programu a interpretov vyhradená.

Rezervácie

+421 2 20 47 52 33, +421 2 20 47 52 93
vstupenky@filharmonia.sk
online predaj a rezervácie vstupeniek
www.filharmonia.sk
Predaj vstupeniek na vybrané koncerty aj v sieti Ticketportal

Slovenská filharmónia vyhotovuje obrazové snímky
a zvukové a zvukovo-obrazové záznamy z koncertov
a je oprávnená ich použiť primeraným spôsobom
na umelecké účely.

**NÁRODNÁ
BANKA
SLOVENSKA**
EUROSISTÉM

HRDÝ PARTNER SF

AUTO | *Prestige*
bigmedia
PREMIUM OUTDOOR

● RÁDIO
● DEVÍN

• tasr •

|| • Hudobný
život

{ OPERA
SLOVAKIA

Klasika
Plus.cz

MOA
kultúra

□ P E R A +

S I T A

Forbes

VIVA rádio

SME

tyždenník
slovenka

FinReport

CITYLIFE
ČO SA DEJE
V BRATISLAVE A OKOLÍ

THE
SLOVAK SPECTATOR

SLOVAKIA | ONLINE

Slovenská filharmónia je štátna príspevková
organizácia Ministerstva kultúry SR

MINISTERSTVO
KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Stretneme sa na koncerte